

PSICOLOGIA

2n BATXILLERAT

INTRODUCCIÓ

La psicologia, com a branca del saber, té com a objectius bàsics conèixer els processos i les etapes principals del desenrotllament psicològic al llarg del cicle vital en els seus aspectes de normalitat i anormalitat, els fonaments biològics de la conducta humana i de les funcions psicològiques, la dimensió social i antropològica del ser humà considerant els factors històrics i socioculturals que intervenen en la configuració psicològica humana i els principis psicosocials del funcionament dels grups i de les organitzacions. Tot això des del reconeixement dels distints mètodes d'avaluació, diagnòstic i tractaments psicològics en diferents àmbits aplicats de la psicologia, els distints dissenys d'investigació, els procediments de formulació i contrastació d'hipòtesis i la interpretació dels resultats. L'objectiu és arribar a descobrir els distints camps d'aplicació de la psicologia i tindre els coneixements necessaris per a incidir i promoure la qualitat de vida en els individus, grups, comunitats i organitzacions en els distints contextos: educatiu, clínica i salut, treball i organitzacions, i comunitari.

A més ajudarà l'alumnat de 2n de Batxillerat a madurar com a ser humà, a entendre la conducta d'aquells amb els qui conviu i a desenrotllar estratègies per a resoldre les qüestions que poden aparèixer en la seua vida personal i laboral; es dirigix, per això, als qui tenen interès per la investigació i la comprensió de la conducta humana i els processos mentals subjacents. Conèixer els condicionaments socials i biològics del nostre psiquisme ajudarà l'estudiant a situar-se en el marc en què s'ubica la seua existència i, en un segon moment, a aprofundir i dissenyar creativament els principis cap als quals haurà d'orientar-la, donar-li sentit i transcendir eixos condicionaments prèviament descoberts. En este sentit la psicologia és una disciplina que unix l'àmbit científic amb l'àmbit filosòfic perquè, partint d'una comprensió dels fonaments biològics del nostre psiquisme, exigix al mateix temps una hermenèutica que sobrepassa les estructures biològiques i s'insereix en l'àmbit dels valors i principis que la filosofia proposa. L'assignatura servix d'esta forma de pont entre diverses de les disciplines del Batxillerat i assolix una síntesi de coneixements que revertixen directament en la mateixa personalitat de l'estudiant.

Al tractar-se d'una assignatura emparentada amb altres disciplines com la biologia, les matemàtiques, la sociologia o la filosofia, la seua mateixa metodologia ha d'utilitzar, així mateix, instruments molt diversos. D'esta manera, en funció del tema que s'aborde en la programació, serà necessari utilitzar recursos històrics i metodologia de les ciències –en el bloc u-, matemàtica estadística en la comprensió de les lleis específiques de la psicologia, recursos propis de les ciències mèdiques i la biologia –en l'estudi dels fonaments biològics del psiquisme– o recursos propis de la sociologia en l'estudi de la psicologia social. Tots estos recursos hauran de ser utilitzats de forma integrada, perquè una mateixa teoria psicològica fàcilment posa en joc principis o coneixements de disciplines molt diverses.

D'altra banda l'estudi de la psicologia inclou inevitablement una dimensió pràctica -psicologia aplicada- que permet abordar exemples o situacions reals o fictícies que requerisquen una interpretació psicològica que inclou una anàlisi i/o diagnòstic i una proposta d'orientació o teràpia.

Els continguts d'esta matèria s'organitzen en sis blocs relacionats entre si, perquè nostre psiquisme és una unitat integrada a pesar que el seu estudi requerisca una lògica descomposició en parts. Estos blocs mostren la vertebració del psiquisme des de les dos estructures bàsiques: la nostra vida intel·lectual i la nostra vida emocional que determinen el funcionament de la conducta.

El bloc primer és una aproximació a la psicologia moderna contextualitzant-la en el seu esdevindre històric dins de l'àmbit de la filosofia fins a convertir-se a finals del s. XIX i principis del XX en una ciència moderna. Tracta, així mateix, de la seua metodologia, de les principals escoles de psicologia així com de les aplicacions d'esta disciplina: la psicologia clínica, la psicologia del treball i la psicologia orientada a l'educació, entre d'altres. El bloc segon és un estudi de les estructures biològiques que són subjacents als fenòmens psíquics: l'estructura i funcionament dels sistemes neurològics i endocrí fonamentalment. El bloc tres estudia els processos cognitius bàsics: percepció, atenció i memòria sobre els quals s'assentaran l'estructura i el funcionament dels processos cognitius superiors que s'estudiaran en el bloc quatre: aprenentatge,

intel·ligència i pensament. El bloc cinc aborda la vida emocional: la motivació i l'afectivitat que fonamenten la segona estructura del psiquisme. Sobre esta estructura i sobre l'estructura cognitiva s'assenta la formació de la personalitat que també serà objecte d'estudi d'este bloc. S'hi inclouen a més algunes nocions sobre psicopatologies que serviran per a comprendre millor el funcionament del psiquisme, precisament, pel contrast que es produïx quan este funciona amb anomalies. Finalment, el bloc sis estudia la psicologia social i de les organitzacions abordant el segon element condicionant del psiquisme –junt amb els mecanismes biològics estudiats en el bloc dos- Este element ens situa en la problemàtica de les relacions entre el nostre jo i l'entorn en què aquell creix i es desenrotlla.

L'assignatura de Psicologia és potser una de les que major amplitud de capacitats requereix exercitar en l'alumne. I per això podem rastrejar la seua contribució directa a l'adquisició de totes les competències clau.

En l'estudi de la psicologia hem d'assenyalar que la primera competència que facilita l'estudi de la psicologia és el sentit d'iniciativa i esperit emprenedor, ja que esta competència implica la capacitat de transformar les idees en actes. Això significa adquirir consciència de la situació a intervindre o resoldre i saber triar, planificar i gestionar els coneixements, destreses o habilitats i actituds necessaris amb criteri propi, a fi d'aconseguir l'objectiu previst.

La competència aprendre a aprendre facilita a l'alumne comprendre i controlar els mecanismes psíquics implicats, precisament, en els processos cognitius de l'aprenentatge. De manera que pugua interactuar amb estos processos corregint i obtenint un major rendiment i aprofitament dels seus recursos cognitius.

La competència lingüística és, naturalment, una altra de les capacitats que ha de desenrotllar en l'estudi de la psicologia. La comprensió amb rigor conceptual dels textos que ha d'estudiar així com l'expressió de les idees assimilades i la busca d'informació en altres fonts, siguen llibres o articles de revistes científiques o en les noves tecnologies, els exigeix i al mateix temps els capacita per al desenrotllament d'esta competència.

La competència matemàtica i la competència clau en ciència i tecnologia no són alienes a l'estudi de la psicologia. Si bé no són utilitzades de la mateixa manera en totes les parcel·les de la matèria, resulten imprescindibles per a la comprensió dels estudis psicomètrics en els àmbits en què s'apliquen: la intel·ligència factorial, teories de la personalitat, teories l'aprenentatge, etc.

La competència digital, és així mateix, requerida en la busca d'informació que pot resultar essencial especialment pel caràcter innovador que comporten les investigacions psicològiques actuals amb la consegüent abundància d'informació i de recursos audiovisuals. Estos recursos poden complementar de manera substancial els textos i les imatges que ofereixen els llibres de text convencionals.

Les competències socials i cíviques són també propiciades de manera essencial per l'estudi de la psicologia perquè esta ciència il·lumina de forma decisiva els amagatalls que hi ha en les relacions socials. Una psicologia madura implica una sociabilitat més eficient alhora que és garantia de superació de conflictes interpersonals.

Finalment la competència de consciència i expressions culturals tampoc està exclosa en l'estudi de la psicologia ja que els condicionaments socials són essencials en la configuració del psiquisme. D'esta manera l'assignatura contribueix significativament al desenrotllament d'estes competències i facilita una comprensió i sintonia amb diferents modes culturals que expliquen aspectes essencials del caràcter de les persones.

El currículum incorpora plantejaments metodològics i didàctics coherents amb el desenrotllament de les competències, l'aprenentatge en contextos reals dels elements transversals i dels continguts de les assignatures. Com el RD 116/2014 proposa, i en línia amb la Recomanació 2006/962/EC, del Parlament Europeu i del Consell, de 18 de desembre de 2006, sobre les competències clau per a l'aprenentatge permanent, este decret es basa igualment a potenciar l'aprenentatge per competències, integrades en la resta d'elements curriculars per a propiciar una renovació en la pràctica docent i en el procés d'ensenyança i aprenentatge. La metodologia farà insistència, especialment, en la comprensió lectora de textos seleccionats dels autors i els temes estudiats en el curs. Els punts centrals en què es basa la metodologia són: a) Interacció i aprenentatge: l'objectiu últim és que tots els alumnes i les alumnes sense exclusió, adquireixen els millors aprenentatges possibles. b) Aprenentatge situat, que emfatitza la dimensió social dels processos d'adquisició de les competències, un aprenentatge vinculat a un determinat context cultural, social i de relacions, i a unes determinades tasques que les persones hauran de resoldre i que els permetran adquirir la competència necessària. c) Estructures d'aprenentatge cooperatiu, que asseguren la interacció entre iguals i amb altres membres de la comunitat educativa i l'entorn. d) Didàctica específica de l'àrea, ja siga de caràcter general o relacionada amb alguns dels blocs de contingut, atenent a la seua singularitat, recursos a utilitzar. El comentari de text és un recurs imprescindible. Però també és necessari treballar

l'expressió oral. Treballs individuals o en grup, que requerisquen una exposició, debats, etc.

Els procediments d'avaluació han de ser variats. Junt amb les proves escrites, el professor valorarà les exposicions orals, tant individuals com en grup; a més, tindrà en compte els comentaris de textos escrits al llarg del curs i la realització de breus redaccions sobre qüestions filosòfiques. Igualment avaluarà la participació en classe quan es realitzen debats.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Psicologia

Curs 2n Batxillerat

Bloc 1: La psicologia com a ciència. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>La psicologia com a ciència.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Objectius i característiques. · Branques de la psicologia. · Tècniques d'investigació. · La psicologia i les altres ciències de l'home. <p>Aplicacions de la psicologia</p> <ul style="list-style-type: none"> · Principals problemes psicològics · Solucions aportades per la psicologia. · Valors que estimula la psicologia: crítica, autònoma, investigació i innovació. <p>La psicologia en la història.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Evolució del concepte de psique. · Orígens de la Psicologia en la Grècia clàssica. · La psicologia en la modernitat. · Corrents psicològics contemporànies. 	<p>BL1.1. Explicar l'especificitat i importància del coneixement psicològic, com a ciència que tracta de la conducta i els processos mentals de l'individu.</p>	<p>CMCT SIEE</p>
	<p>BL1.2. Distingir la dimensió teòrica i pràctica de la psicologia, i enumerar els seus objectius, característiques, branques i tècniques d'investigació.</p>	<p>CSC CMCT</p>
	<p>BL1.3. Exposar les aportacions més importants de la psicologia, des dels seus inicis fins a l'actualitat, identificant els principals problemes plantejats i les solucions aportades pels diferents corrents psicològics contemporanis.</p>	<p>CMCT CSC</p>
	<p>BL1.4. Relacionar la psicologia amb altres ciències el fi de les quals és la comprensió dels fenòmens humans, com la filosofia, biologia, antropologia, economia, etc.</p>	<p>CSC CMCT</p>
	<p>BL1.5. Fer una anàlisi crítica de textos significatius i breus de contingut psicològic, identificant les problemàtiques plantejades i relacionant-les amb els coneixements adquirits.</p>	<p>SIEE CAA</p>
	<p>BL1.6. Defendre l'especificitat i importància del coneixement psicològic reconeixent que es tracta d'un saber i una actitud que estimula la crítica, l'autonomia, la investigació i la innovació.</p>	<p>SIEE</p>
	<p>BL1.7. Utilitzar les tecnologies de la informació i la comunicació en la busca d'informació, realització i exposició dels treballs d'investigació.</p>	<p>CD CAA</p>

Bloc 2: Fonaments biològics de la conducta. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
L'evolució del cervell humà. · El ser humà i els altres animals. · Filogènesi i ontogènesi. · L'especificitat del cervell humà. Bases biològiques de la conducta. · L'encèfal en el sistema nerviós central. · Bases genètiques de la conducta. · El cervell i el sistema endocrí. Impacte de la biologia en la conducta humana. · Neurologia i conducta. · L'impacte de les tècniques actuals en el coneixement de la conducta humana. · Funcions i disfuncions del sistema nerviós. · Genètica i conducta. · Influència de la genètica en la conducta. · Malalties genètiques. · Endocrinologia i conducta. · Diferències de gènere. · Trastorns endocrinològics.	BL2.1. Descriure les diferents tècniques actuals d'investigació del cervell.	CMCT
	BL2.2. Identificar algunes de les bases genètiques que determinen la conducta humana, explicar la relació que pot existir entre ambdós destacant l'origen d'algunes malalties produïdes per alteracions genètiques	CMCT.
	BL2.3. Explicar, des d'un enfocament antropològic, l'evolució del cervell humà distingint les seues característiques específiques de les d'altres animals.	CMCT
	BL2.4. Analitzar la importància de l'organització del sistema nerviós central, fonamentalment de l'encèfal humà, distingint les diferents localitzacions i funcions que determinen la conducta dels individus.	CMCT
	BL2.5. Exposar la influència del sistema endocrí sobre el cervell i els comportaments derivats d'això.	CMCT
	BL2.6. Analitzar les conseqüències socials que es deriven de la distinció de les característiques específiques humanes de les d'altres animals.	CSC
	BL2.7. Descriure l'organització del sistema nerviós central, fonamentalment de l'encèfal humà.	CMCT
	BL2.8. Explicar l'impacte de les diferents tècniques actuals d'investigació del cervell en l'avanç científic sobre l'explicació de la conducta i en la superació d'alguns trastorns i malalties mentals.	CMCT CSC
	BL2.9. Analitzar l'impacte social de la relació entre el sistema endocrí i el comportament humà en allò que afecta les diferències de gènere.	CMCT CSC

Bloc 3: Els processos cognitius bàsics: percepció, atenció i memòria. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC

<p>Percepció.</p> <ul style="list-style-type: none"> · El procés perceptiu: la realitat com a construcció. · Elements que intervenen en la percepció. · Lleis de la percepció. · Els trastorns de la percepció. · Principals teories sobre la percepció. <p>Atenció.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Atenció i concentració. · Tipus d'atenció. · Alteracions de l'atenció. · Atenció i memòria. <p>Memòria.</p> <ul style="list-style-type: none"> · El funcionament de la memòria i els seus tipus. · L'oblit: causes i funció. · Distorsions i alteracions de la memòria. · Principals teories de la memòria. · Memòria i aprenentatge. 	<p>BL3.1. Explicar la percepció humana com un procés constructiu eminentment subjectiu i limitat, en el qual té l'origen el coneixement sobre la realitat.</p>	CMCT
	<p>BL3.2. Explicar la rellevància que tenen les influències individuals i socials en el fenomen de la percepció i argumentar sobre els aspectes positius i negatius d'estes.</p>	CSC
	<p>BL3.3. Descriure l'estructura i tipus de la memòria i l'atenció humanes i explicar el seu funcionament.</p>	CMCT
	<p>BL3.4. Investigar les aportacions d'algunes teories actuals sobre la memòria, identificar l'origen i els factors que influïxen en el desenvolupament d'esta capacitat en el ser humà i utilitzar alguns dels coneixements adquirits per a millorar l'aprenentatge propi.</p>	CAA CMCT SIEE
	<p>BL3.5. Reconèixer el ser humà com un processador d'informació gràcies a la qual cosa és capaç d'interpretar la realitat i actuar en conseqüència.</p>	CSC

Bloc 4: Els processos cognitius superiors: aprenentatge, intel·ligència i pensament. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Aprenentatge.</p> <ul style="list-style-type: none"> · El concepte d'aprenentatge · Teories de l'aprenentatge · Conductisme · Cognitivisme · Constructivisme · L'aprenentatge significatiu · Tècniques i estratègies d'aprenentatge <p>Intel·ligència i pensament.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Definició d'intel·ligència · Diferents concepcions de la intel·ligència · Teories de les intel·ligències múltiples · Intel·ligència emocional 	<p>BL4.1. Explicar les principals teories sobre l'aprenentatge, identificar els factors que cada una d'estes considera determinants en este procés, descriure les seues aplicacions en el camp social i utilitzar alguns dels coneixements adquirits per a millorar el seu aprenentatge.</p>	CMCT CSC CAA SIEE
	<p>BL4.2. Identificar algunes teories explicatives sobre la naturalesa i el desenvolupament dels processos cognitius superiors del ser humà, com la intel·ligència i el pensament, distingir els factors que influïxen en la intel·ligència i investigar l'eficàcia de les tècniques utilitzades per al seu mesurament i sobre el concepte de CI.</p>	CMCT CAA
	<p>BL4.3. Reflexionar críticament sobre les possibilitats de la intel·ligència artificial, el seu abast i els seus límits i argumentar sobre l'equivocada</p>	SIEE CSC

<ul style="list-style-type: none"> · La mesura de la intel·ligència · La influència de l'herència genètica i el medi ambient · La intel·ligència artificial 	<p>humanització de les màquines pensants i la deshumanització de les persones.</p> <p>BL4.4. Reconèixer la importància de la intel·ligència emocional en el desenvolupament psíquic de l'individu.</p>	CSC
--	--	-----

Bloc 5: La construcció del ser humà: motivació, personalitat i afectivitat. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Motivació.</p> <ul style="list-style-type: none"> · La motivació: concepte · Teories de la motivació: impulsos de Murray; humanisme de Maslow · La conducta motivada: característiques · Los motius i la seua relació amb els valors · La frustració <p>Personalitat.</p> <ul style="list-style-type: none"> · La personalitat: concepte · Teories de la personalitat: psicoanàlisi, conductisme, cognitivisme i teoria humanista · Mesura de la personalitat · Trastorns de la personalitat <p>Afectivitat</p> <ul style="list-style-type: none"> · Sentiments i emocions · Classificació de les emocions: teories · Control de la vida emocional · Tècniques d'intel·ligència emocional · Trastorns emocionals 	<p>BL5.1. Descriure la motivació, la seua classificació i la seua relació amb altres processos cognitius, explicar els diferents supòsits teòrics que l'expliquen i analitzar les deficiències i conflictes que en el seu desenvolupament condueixen a la frustració. .</p> <p>BL5.2. Descriure què és la personalitat, les diverses teories que l'estudien i els factors motivacionals, afectius i cognitius necessaris per a la seua adequada evolució, en cada una de les seues fases de desenvolupament.</p> <p>BL5.3. Analitzar les influències genètiques, mediambientals i culturals sobre les quals es construeix la personalitat.</p> <p>BL5.4. Reconèixer els distints tipus d'afectes, així com l'origen d'alguns trastorns emocionals associats a estos.</p> <p>BL5.5. Analitzar la complexitat del concepte de trastorn mental, identificar alguns dels factors genètics, ambientals i evolutius implicats en el seu desenvolupament des de diferents perspectives psicopatològiques i descriure els seus mètodes d'estudi.</p> <p>BL5.6. Argumentar sobre la importància que en la maduració de l'individu tenen les relacions afectives i sexuals, i analitzar críticament els seus aspectes fonamentals.</p>	<p>CSC CMCT</p> <p>CSC CMCT</p> <p>CSC CMCT</p> <p>CSC CMCT</p> <p>CSC CMCT</p> <p>SIEE CSC</p>

Bloc 6: Psicologia social i de les organitzacions. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC

<p>Psicologia social.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Què és la psicologia social? · El vincle amb les altres persones: la necessitat de la interacció social. · El grup: normes i rols; conformitat dissidència; l'autoritat. · Las masses. Els fenòmens de masses. · L'altruisme. <p>Psicologia de les organitzacions.</p> <ul style="list-style-type: none"> · La psicologia de les organitzacions i la seua funció. · El treball en equip. · Tècniques i dinàmiques de grup. · Tècniques de gestió de recursos humans. · Factors psicològics de desenrotllament laboral. · Principals riscos de la salut laboral 	<p>BL6.1. Identificar els processos psicològics de les masses i la seua naturalesa, descriure les seues característiques i pautes de comportament i argumentar sobre les situacions de vulnerabilitat en què l'individu pot perdre el control dels seus actes i sobre les formes d'evitar-les.</p> <p>BL6.2. Explicar la importància que actualment té la psicologia en el camp laboral i el desenrotllament organitzacional, argumentar sobre la importància del lideratge com a condició necessària per a la gestió de les empreses i sobre els errors psicològics que es produïxen en la seua gestió e els recursos més adequats per a afrontar els problemes més comuns a què s'enfronten.</p> <p>BL6.3. Reconèixer la dimensió social del ser humà i explicar el procés de socialització com la interiorització de les normes i valors socials, així com la seua influència en la personalitat i conducta de les persones.</p>	<p>CSC CAA SIEE</p> <p>CSC CAA SIEE</p> <p>CSC CMCT</p>
--	---	---

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: competència comunicació lingüística.

CMCT: competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

CD: competència digital.

CAA: competència aprendre a aprendre.

CSC: competències socials i cíviques.

SIEE: sentit d'iniciativa i esperit emprenedor.

CEC: consciència i expressions culturals.